

Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere

ÍNDEX

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

TÍTOL I. Disposicions generals

Article 1. Objecte

Article 2. Àmbit d'aplicació i garantia de compliment

Article 3. Definicions

Article 4. Drets

Article 5. Principi de no patologització de les persones trans*

TÍTOL II. No-discriminació per motiu d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual

Article 6. Mesures contra la transfòbia i la intersexfòbia

Article 7. Obligació d'assegurar una protecció integral, real i efectiva

Article 8. Prohibició de les teràpies d'aversion o conversió

TÍTOL III. Tractament administratiu de la identitat de gènere

Article 9. Principis de l'actuació administrativa

Article 10. Adequació de la documentació administrativa

Article 11. Comunicació d'identitat de gènere

Article 12. Formació del personal de les administracions públiques

Article 13. Mesures per la no-discriminació en la contractació administrativa i les subvencions

TÍTOL IV. Atenció sanitària a les persones trans* i intersexuals

Article 14. Protecció del dret a la salut física, mental, sexual i reproductiva

Article 15. Atenció sanitària en l'àmbit sexual i reproductiu

Article 16. Model d'atenció a la salut de les persones trans*

Article 17. Atenció sanitària a les persones trans*

Article 18. Atenció sanitària a les persones trans* menors d'edat

Article 19. Atenció sanitària a les persones intersexuals

TÍTOL V. Mesures en l'àmbit de l'educació, les universitats i la recerca

Article 20. Lliure desenvolupament de la identitat i expressió de gènere de l'alumnat

Article 21. Continguts educatius i formació del personal docent

Article 22. Universitats

Article 23. Recerca

TÍTOL VI. Mesures en l'àmbit social

Article 24. Mesures per a la inclusió social de les persones trans* i amb diversitat en el desenvolupament sexual

Article 25. Suport i protecció de les persones trans* en situació d'especial vulnerabilitat

Article 26. Atenció a víctimes de les violències masclistes i en l'àmbit de les relacions afectives

TÍTOL VII. Mesures en l'àmbit laboral

Article 27. Mesures per la inserció laboral de les persones trans*

Article 28. Accés a l'ocupació pública

Article 29. Mesures en l'àmbit de l'empresa

TÍTOL VIII. Mesures en l'àmbit de l'habitatge

Article 30. Dret a la no-discriminació en l'accés a l'habitatge

Article 31. Accés a serveis d'acolliment temporal per situacions de violència i vulnerabilitat.

TÍTOL IX. Mesures en l'àmbit familiar

Article 32. Protecció de la diversitat familiar

Article 33. Adopció i acolliment familiar

Article 34. Violència en l'àmbit familiar

TÍTOL X. Mesures en l'àmbit de l'adolescència i la joventut

Article 35. Sensibilització vers les persones joves trans* i intersexuals

Article 36. Protecció de les persones joves trans* i intersexuals

TÍTOL XI. Mesures en l'àmbit de les persones grans

Article 37. Sensibilització vers les persones grans trans* i intersexuals

Article 38. Protecció de les persones grans trans* i intersexuals

TÍTOL XII. Mesures en l'àmbit de la cultura, l'esport i l'oci

Article 39. Mesures en l'àmbit de la cultura

Article 40. Mesures en l'àmbit de l'esport

Article 41. Mesures en l'àmbit de l'oci

TÍTOL XIII. Mesures en l'àmbit de la cooperació internacional pel desenvolupament i la protecció internacional

Article 42. Cooperació internacional

Article 43. Programes d'acollida per a sol·licitants i beneficiaris de protecció internacional

TÍTOL XIV. Mesures en l'àmbit dels mitjans de comunicació

Article 44. Tractament igualitari de la informació i la comunicació

Article 45. Codi de conducta sobre protecció contra continguts que atemptin a la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere

TÍTOL XV. Memòria històrica i democràtica

Article 46. Recuperació de la memòria històrica i democràtica del col·lectiu trans*

TÍTOL XVI. Mesures en l'àmbit de la seguretat i les emergències

Article 47. Cossos i forces de seguretat i d'emergències

Article 48. Mesures respecte a persones trans* en situació de privació de llibertat

TÍTOL XVII. Règim sancionador

Article 49. Règim jurídic

Article 50. Responsabilitat

Article 51. Classificació i tipificació de les infraccions

Article 52. Classificació i tipificació de les sancions

Article 53. Gradació de les sancions

Article 54. Concepte de part interessada en el procediment sancionador administratiu

Article 55. Personació en procediments penals per a l'exercici de l'acusació popular

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Disposició addicional primera. Desplegament de les mesures acordades en aquesta llei

Disposició addicional segona. Avaluació de la llei

Disposició addicional tercera. Aplicació del procediment sancionador

DISPOSICIONS FINALS

Disposició final primera. Modificació de l'article 7.1 de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania

Disposició final segona. Modificació de diversos articles de la Llei 19/2020, de 30 de setembre, d'Igualtat de tracte i no-discriminació

Disposició final tercera. Desplegament reglamentari de la llei

Disposició final quarta. Afectacions pressupostàries

Disposició final cinquena. Entrada en vigor

El president de la Generalitat de Catalunya

Els articles 65 i 67 de l'Estatut preveuen que les lleis de Catalunya són promulgades, en nom del rei, pel president o presidenta de la Generalitat. D'acord amb l'anterior promulgo la següent

LLEI

Exposició de motius

I

Catalunya té una llarga trajectòria en defensa dels drets de les persones LGBTI+. A nivell social, va acollir la primera manifestació de l'Estat espanyol per la despenalització de l'homosexualitat l'any 1977, i avui compta amb un moviment LGBTI+ divers i fort. A nivell legislatiu, Catalunya va ser el primer territori de l'Estat a reconèixer les unions civils o parelles de fet entre persones del mateix sexe l'any 1998, i va ser igualment pionera en l'adopció de legislació sobre la garantia dels drets de les persones LGBTI+ i la lluita contra l'LGBTI-fòbia el 2014 i sobre igualtat de tracte i no-discriminació el 2020. En els darrers anys també s'ha desplegat al país una xarxa única a nivell europeu de més de 100 Serveis d'Atenció Integral LGBTI+, la Xarxa SAI LGBTI+, que respon a les necessitats immediates de les persones LGBTI+ i que promou canvis estructurals en les administracions públiques i en el conjunt de la societat.

Aquesta llei fa un pas més en la garantia dels drets de les persones trans*, intersexuals i no-binàries, en virtut dels avenços del marc internacional dels drets humans en el reconeixement a la identitat de gènere i del propi desenvolupament normatiu a Catalunya i a l'Estat espanyol. Pel que fa al primer, el Tribunal Europeu de Drets Humans ha establert en diverses sentències l'obligació de proporcionar una efectiva protecció de la identitat de gènere, incloent la seva lliure autodeterminació, fonamentant-se en l'article 8 i l'article 14 del Conveni Europeu de Drets Humans, del Consell d'Europa (A. P., Garçon et Nicot c. França, de 6 d'abril de 2017 i X. i Y. c. Romania, de 19 de gener de 2021), relatius al dret al respecte de la vida privada i la prohibició de discriminació, respectivament.

També els alts tribunals espanyols han reconegut l'autodeterminació de la identitat de gènere com a inherent al dret a la dignitat i al lliure desenvolupament de la personalitat (sentència de 3 de març de 1989 del Tribunal Suprem i sentència 99/2019, de 18 de juliol, del Tribunal Constitucional), emparant-se en l'article 14 de la Constitució, que fixa el dret a la igualtat i la prohibició de discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, i en l'article 10, que reconeix el lliure desenvolupament de la personalitat.

Simultàniament, l'any 2018 l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va despatologitzar el fet trans*, excloent la transsexualitat de la classificació internacional de trastorns mentals i reconeixent-la com una condició relativa a la salut sexual. En aquesta direcció, a través de la Llei 4/2023 per la igualtat real i efectiva de les persones trans i per la garantia de drets de les persones LGBTI, es regula a l'Estat espanyol el procediment i els requisits per a la modificació registral de la menció relativa al sexe i, si escau, nom de les persones, i es preveuen mesures específiques derivades d'aquesta rectificació, en els àmbits públics i privats, sense necessitat d'informes mèdics ni processos d'hormonació, com sí que feia amb anterioritat la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora d'aquesta rectificació registral.

Quant al marc normatiu català, l'Estatut d'Autonomia estableix a l'article 4 que els poders públics han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets de les persones, i l'article 15.2 reconeix el dret de totes les persones a viure lliures de tota mena de discriminació. Així mateix, l'enfocament i l'aplicació transinclusius de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de les persones LGBTI+ i per a erradicar l'LGBTI-fòbia, ha permès implementar d'aleshores ençà un seguit de mesures per garantir els drets de les persones trans* en diversos àmbits que afecten la seva vida quotidiana, incloent l'educació o a la salut. Per la seva banda, la Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació estableix, en l'article 1, la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació que es doni per raó d'identitat de gènere o expressió de gènere i prescriu, en la seva disposició addicional novena, l'elaboració d'un avantprojecte de llei sobre el dret a l'autodeterminació de gènere per a les persones trans*, basant-se en recomanacions internacionals com la Resolució 2018 (2015) de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa o la resolució de 4 febrer de 2014 del Parlament Europeu sobre el Full de ruta de la UE contra l'homofòbia i la discriminació per raó d'orientació sexual i identitat de gènere. Aquesta normativa també contempla la creació de nous òrgans consultius i de participació ciutadana com l'Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació o la Comissió per a la Protecció i la Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-Discriminació.

II

El dret a la lliure autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere i el dret a viure lliures de discriminacions i violències són, doncs, drets humans. Per aquest motiu, són diverses les resolucions del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides sobre la protecció per motius de l'orientació sexual, la identitat de gènere i les característiques sexuals (A/HRC/RES/17/19, de 17 de juny de 2011; A/HRC/RES/27/32, de 16 de setembre de 2014; i A/HRC/RES/32/2, de 30 de juny de 2016). Igualment, el Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals (CESCR) de les Nacions Unides, en la seva observació general Número 20, de 2 de juliol de

2009 vinculada a l'article 2.2 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, denuncia que les persones trans* i les persones intersexuals són víctimes freqüents de greus violacions dels drets humans i reconeix la prohibició de discriminació per raó de la identitat de gènere. En la mateixa línia, ateses les vulneracions de drets fonamentals que pateixen de manera freqüent les persones trans*, l'Agència pels Drets Fonamentals de la Unió Europea (FRA) recomana el desenvolupament de marcs legals i polítiques públiques específiques orientades a la seva protecció i garantia de llurs drets.

Les discriminacions i les violències que pateixen les persones que tenen una identitat de gènere no normativa, especialment acarnissades en les dones trans*, tenen la seva arrel en el patriarcat. Així cal entendre que ho contempla el Consell d'Europa quan a l'article 4 del Conveni d'Istanbul sobre prevenció i lluita contra la violència vers les dones estableix que les mesures de protecció s'han de garantir sense discriminació per raó d'identitat de gènere, i la nota explicativa d'aquest article insta els estats a tenir en compte la vulnerabilitat de les dones trans davant aquesta violència. També el Comitè de Nacions Unides que vetlla per la implementació efectiva de la Convenció sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació contra les Dones (CEDAW) fa anys que dóna indicacions als estats perquè actuïn sobre la discriminació que pateixen les dones trans en els àmbits educatiu, laboral o sanitari, així com en matèria de violència contra les dones.

Seguint el marc internacional vigent, la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, assumeix un enfocament transinclusiu, fent explícit que aquesta llei protegeix els drets de les dones, nenes i adolescents transgènere i cisgènere, així com de les persones no binàries, amb la finalitat de respectar la diversitat d'identitats de gènere.

En un context de creixent contrareacció als drets de les persones LGBTI+ a nivell internacional per part dels grups antidrets i antigènere que fomenten l'odi, els prejudicis i l'estigma és cabdal que Catalunya es doti de lleis i polítiques d'igualtat fermes per blindar drets i per continuar avançant en la justícia social.

III

L'objectiu d'aquesta llei és dotar les administracions públiques de Catalunya d'un marc normatiu específic que garanteixi l'exercici efectiu del dret a l'autodeterminació de gènere de les persones que manifesten una identitat de gènere diferent de l'assignada en el moment de néixer. S'hi defineixen els principis, mesures i procediments que han de permetre aquesta garantia de drets en totes les etapes de la vida i en els diferents àmbits de la societat, tant públics com privats, erradicant qualsevol situació de discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

L'Avantprojecte de Llei consta de 55 articles estructurats en disset títols, tres disposicions addicionals i cinc disposicions finals.

El títol I, de disposicions generals, inclou l'objecte de la Llei, el seu àmbit d'aplicació i unes definicions per facilitar llur interpretació. També es refereix als drets que la llei garanteix i al principi de no patologització de les persones trans*.

El títol II estableix les mesures contra la transfòbia i la intersexfòbia; la garantia d'una protecció integral, real i efectiva, així com la prohibició de les teràpies d'aversion o conversió;

El títol III regula el tractament administratiu de la identitat de gènere, tant pel que fa als principis de l'actuació administrativa com de l'adequació de la documentació o la formació del personal de les administracions públiques.

El títol IV fa referència a l'atenció sanitària a les persones trans* i intersexuals. Aquest títol se centra en els drets i l'abast de l'atenció sanitària, fixant el dret a la salut física, mental, sexual i reproductiva, el model d'atenció a la salut de les persones trans*, i l'atenció sanitària a les persones intersexuals.

Els títols V a XV contenen un conjunt de mesures i actuacions en diferents àmbits com l'educació, el social, el laboral, l'habitatge, el familiar, la cultura, l'oci i l'esport, la cooperació, els mitjans de comunicació i la memòria històrica i democràtica. També inclou mesures específiques per a dos col·lectius: adolescents i joves, d'una banda, i persones grans, d'altra banda.

El títol XVI recull tant les mesures en l'àmbit de la seguretat i les emergències com les que afecten les persones trans* en situació de privació de llibertat.

El títol XVII detalla el règim sancionador, així com el concepte de part interessada en el procediment sancionador, tant administratiu com penal i la personació en procediments penals per a l'exercici de l'acusació popular.

Finalment, la Llei compta amb tres disposicions addicionals sobre el desplegament de les mesures que inclou la Llei, la seva avaluació, així com l'aplicació del procediment sancionador. També inclou cinc disposicions finals relatives a la modificació de la Llei 14/2017 de la renda garantida de ciutadania, la modificació de la Llei 19/2020 d'Igualtat de tracte i no-discriminació, sobre el desplegament reglamentari d'aquesta llei, les afectacions pressupostàries, així com la seva entrada en vigor.

Títol I. Disposicions generals

Article 1. Objecte

Aquesta llei té per objecte establir els mecanismes i regular les condicions per fer efectiu el dret a la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere i garantir el respecte a la diversitat en les característiques sexuals de la persona, en tots els àmbits de la vida, tant públics com privats.

Article 2. Àmbit d'aplicació i garantia de compliment

1. La present llei s'aplica a totes les persones físiques i jurídiques, tant del sector públic com de l'àmbit privat, que resideixin, es trobin o actuïn en el territori de Catalunya, amb independència de la seva situació administrativa.

2. Les administracions públiques de Catalunya, els ens locals i els organismes públics o privats vinculats o que en depenen, han de garantir el compliment d'aquesta llei i promoure les condicions necessàries per fer-la efectiva en l'àmbit de llurs competències.

Article 3. Definicions

Als efectes de què estableix aquesta llei, s'entén per:

a) Identitat de gènere: Gènere autopercebut amb el qual les persones s'identifiquen i, per tant, desitgen ser tractades socialment. En algunes persones la identitat de gènere es correspon amb el sexe biològic, però en d'altres no. La identitat de gènere és independent del sexe, del sexe assignat, de l'expressió de gènere i de l'orientació afectivosexual.

b) Expressió de gènere: És la manera en què una persona manifesta exteriorment elements que tenen a veure amb el gènere, sigui a través de la roba o de l'aparença en general, del comportament, les afinitats, etc.

c) Persona trans*: Terme utilitzat per referir-se de manera inclusiva a totes les persones que viuen en una identitat de gènere que difereix de l'assignada en néixer en funció del seu sexe biològic. Aquest terme inclou, entre d'altres, realitats tan diverses com les persones transgènere, transsexuals, agènere, no-binàries, fluides, transvestides.

d) Persona no binària: Persona amb una identitat de gènere que no coincideix amb els conceptes d'home i dona. Les identitats no-binàries són molt diverses, fent que les persones es puguin identificar amb un tercer gènere, més d'un gènere a la vegada, amb cap gènere o bé tenir una identitat que varia en el temps.

e) Persona intersexual o amb diversitat del desenvolupament sexual: Persona que pels seus caràcters sexuals no es pot identificar clarament, d'acord amb el model biològic, com a mascle ni femella, ja que presenta característiques intermèdies entre els dos sexes.

f) Gènere assignat en néixer: Pràctica cissexista que consisteix a assignar a una persona en néixer una categoria de gènere en funció del seu sexe biològic.

g) Nom del gènere manifestat o nom sentit: Nom amb el qual manifesta que s'identifica una persona trans* i que és diferent del seu nom registral.

h) Procés de transició: Procés personal i únic d'autoafirmació de la pròpia identitat que persegueix l'adaptació progressiva a la identitat de gènere sentida. Correspon a cada persona decidir en quin moment inicia aquesta transició.

i) Transfòbia: L'aversion o la discriminació contra les persones trans*.

j) Intersexfòbia: Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones intersexuals.

k) Discriminació directa: La discriminació que es produeix quan una persona és tractada d'una manera menys favorable que una altra en una situació anàloga o comparable per motius de la seva identitat i expressió de gènere.

l) Discriminació indirecta: La discriminació que es produeix quan una disposició, un criteri o una pràctica pretesament neutres són susceptibles de causar un perjudici major a una persona per motius de la seva identitat i expressió de gènere.

Article 4. Drets

Els següents drets inspiren el redactat i la interpretació d'aquesta llei, i han de regir les actuacions destinades a prevenir, eliminar i corregir tota forma de discriminació, directa o indirecta, tant del sector públic com de l'àmbit privat, per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona:

a) Dret al reconeixement de la identitat de gènere lliurement manifestada, sense necessitat de cap informe psicològic o mèdic que ho acrediti, i a ser tractada de conformitat a la seva identitat de gènere en tots els àmbits de la vida, tant públics com privats.

b) Dret al lliure desenvolupament de la personalitat d'acord amb la identitat i expressió de gènere manifestades.

c) Dret a la protecció de la integritat física i psíquica i de la dignitat inherent a la persona, sense que pugui ser requerida cap prova o tractament mèdic o psicològic per exercir el seu dret a la identitat i expressió de gènere manifestades.

d) Dret a no patir discriminació per motiu d'identitat, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona, en tots els àmbits de la seva vida.

Article 5. Principi de no patologització de les persones trans*

L'aplicació d'aquesta llei es basa en el principi de no patologització de les persones trans*. Cap dret regulat en aquesta normativa pot estar condicionat a la prèvia exhibició d'informes mèdics o psicològics relatius a la disconformitat amb el sexe que consta en el registre, ni la prèvia modificació de l'aparença o funció corporal de les persones a través de procediments mèdics, quirúrgics o d'altra naturalesa.

Títol II. No-discriminació per motiu d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual

Article 6. Mesures contra la transfòbia i la intersexfòbia

1. L'Administració de la Generalitat ha de dissenyar, implementar i avaluar polítiques de caràcter transversal i integral contra la transfòbia i intersexfòbia, dotant-les dels mitjans necessaris per dur-les a terme, liderades a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes.

2. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir l'accés i ús a les instal·lacions i equipaments públics d'acord amb la identitat de gènere manifestada per la persona usuària.

3. L'Administració de la Generalitat, a través de la Xarxa de Serveis d'Atenció Integral LGBTI (SAI) ha de garantir l'atenció de les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, així com l'assessorament i acompanyament que els siguin necessaris.

4. Correspon a l'Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació analitzar i proporcionar informacions objectives i comparables de les situacions de discriminació a Catalunya per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

5. Les entitats socials i associacions que tinguin com a finalitat la promoció de la no-discriminació per raó d'identitat, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual han de tenir representació en la Comissió per a la

Protecció i la Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-discriminació, en els termes establerts a la normativa d'igualtat de tracte i no-discriminació vigent.

Article 7. Obligació d'assegurar una protecció integral, real i efectiva

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han d'adoptar les mesures necessàries per garantir el dret a la no-discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de les persones en tots els àmbits de la vida.

2. Les persones que per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, hagin patit o es troben en risc de patir qualsevol tipus de violència o discriminació, tenen dret a rebre per part de les administracions públiques de Catalunya, de manera immediata, atenció i assistència jurídica, i protecció integral, real i efectiva, tenint present la normativa que regula la protecció de dades de caràcter personal.

3. Les administracions públiques de Catalunya han de protegir a les persones víctimes de tota discriminació a què fa referència aquesta llei, des del moment en què detecten o tenen coneixement d'un fet discriminatori, en el moment de la interposició de la denúncia i durant tot el procediment. Han de garantir l'acompanyament legal, psicosocial i la reparació del dany.

4. Per garantir la protecció de la persona víctima de discriminació o violència per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, l'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, pot acordar:

a) Les mesures cautelars necessàries per a la prevenció de vulneracions de drets imminents o posteriors així com per al cessament immediat en la conducta d'intolerància i discriminatòria.

Article 8. Prohibició de les teràpies d'aversion o conversió

Es prohibeix l'apologia, el foment, la publicitat o la pràctica de mètodes, programes i teràpies d'aversion, conversió o contra condicionament en qualsevol forma, destinades a modificar la identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, fins i tot si compten amb el consentiment de la persona interessada o la seva representant legal.

Títol III. Tractament administratiu de la identitat de gènere

Article 9. Principis de l'actuació administrativa

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han d'adoptar les mesures administratives necessàries per a assegurar que les persones siguin tractades d'acord amb la seva identitat de gènere manifestada i es respecti la dignitat i la privacitat de la persona, tot i no tenir rectificada la menció registral relativa al sexe i el nom.

2. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de garantir el dret a la privacitat de les dades personals, respectant el dret a expressar o no la pròpia identitat de gènere.

3. El personal de les administracions públiques de Catalunya i dels serveis sostinguts amb fons públics, davant situacions de discriminació per raó d'identitat, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona, tenen el deure d'intervenció i han de posar-ho en coneixement de l'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes sense necessitat de rebre denúncia o queixa, conforme a la normativa d'igualtat de tracte i no-discriminació vigent.

4. Per tal de garantir que les persones siguin tractades d'acord amb la seva identitat de gènere manifestada, les administracions públiques de Catalunya han d'assegurar la coordinació i la cooperació interadministrativa, així com l'equitat territorial en l'accés als serveis i les prestacions públiques, incorporant les necessitats específiques dels petits municipis i del món rural, d'acord amb la normativa que regula la protecció de dades de caràcter personal.

Article 10. Adequació de la documentació administrativa

1. Les administracions públiques de Catalunya han d'incorporar als formularis, documents administratius i als sistemes d'informació corresponents les opcions, home, dona i no-binari, sempre que sigui imprescindible per a l'objecte de la recollida de dades, així com solucions perquè les persones siguin tractades d'acord amb el nom i la seva identitat de gènere manifestada, encara que siguin menors d'edat, i sense la necessitat d'acreditar-la mitjançant informe mèdic o psicològic. La referència en els sistemes de la Generalitat de Catalunya a la situació de cada persona a la identitat de gènere en cada moment ha de ser única, i s'ha de poder tenir l'històric.

2. En els casos en què sigui necessari registrar o mostrar públicament les dades que consten al document oficial d'identitat, i aquestes no siguin coincidents amb la identitat gènere manifestada, les administracions públiques identificaran la persona mitjançant el seu nom i cognoms, afegint quatre xifres numèriques al·lotòries del document nacional d'identitat, NIE, passaport o document equivalent. Quan la publicació faci referència a diverses persones afectades, aquestes xifres aleatòries

han d'alternar-se, d'acord amb la normativa que regula la protecció de dades de caràcter personal.

3. Les administracions públiques de Catalunya han d'habilitar els mecanismes administratius necessaris per coordinar l'adaptació dels arxius, bases de dades i la resta de fitxers al nom del gènere manifestat, d'acord amb la normativa que regula la protecció de dades de caràcter personal.

Article 11. Comunicació d'identitat de gènere

1. Per tal de garantir l'accés a béns i serveis, les administracions públiques de Catalunya han de determinar els supòsits en què serà necessari acreditar la identitat de gènere mitjançant la comunicació corresponent, d'acord amb la normativa de procediment administratiu comú i de protecció de dades de caràcter personal.

2. La comunicació d'identitat de gènere és el document vàlid per acreditar la identitat de gènere quan la identitat de gènere manifestada sigui diferent de la registral. La comunicació es pot tramitar per compareixença electrònica o de manera presencial d'acord amb la llei de procediment administratiu. Per tal de garantir la no presentació successiva d'aquest document en cada procediment, aquesta comunicació s'ha de reflectir de manera única als sistemes d'informació de la Generalitat de Catalunya.

Article 12. Formació del personal de les administracions públiques

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de garantir la formació, la capacitació i la sensibilització de tot el seu personal adscrit per tal d'assegurar una actuació correcta de les persones que presten serveis en els àmbits a què fa referència aquesta llei.

2. La formació i la capacitació adequada en la matèria d'aquesta llei serà requisit obligatori pel personal que duu a terme tasques de prevenció, detecció, atenció, assistència i recuperació en els àmbits de la salut, l'educació, el món laboral, els serveis socials, la justícia, els cossos de seguretat, l'esport, el lleure i la comunicació.

Article 13. Mesures per a la no-discriminació en la contractació administrativa i les subvencions

Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències i d'acord amb la normativa de contractació pública i la de subvencions, han d'incorporar com a criteris d'adjudicació o condicions especials als concursos per

contractes públics i subvencions, clàusules dirigides a la promoció de la no-discriminació de les persones trans*.

Títol IV Atenció sanitària a les persones trans* i intersexuals

Article 14. Protecció del dret a la salut física, mental, sexual i reproductiva

1. Les persones trans* i intersexuals tenen dret a la garantia de la salut física i mental, inclosa la salut sexual i reproductiva, sense cap discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

2. El sistema de salut pública de Catalunya, així com aquelles entitats del Sistema Integral de Salut de Catalunya (SISCAT), han d'atendre les persones trans* i intersexuals d'acord amb els principis de lliure autodeterminació de gènere, no-discriminació, assistència integral, qualitat, especialitat, proximitat, i no segregació.

3. Les persones trans* i intersexuals migrants en situació administrativa irregular, d'acord amb la normativa d'igualtat de tracte i no-discriminació, tenen dret a no patir cap mena de discriminació en l'atenció del sistema de salut pública de Catalunya, sense que els requisits d'accés a l'empadronament suposi una limitació per l'accés a l'atenció sanitària pública, i d'acord amb la cartera de serveis del Servei Català de la Salut.

4. El personal sanitari, així com altres figures professionals que s'estableixin en els models d'atenció a persones trans*, que acompanyin a la persona en tot el procés de desenvolupament de la seva identitat manifestada, han de respectar sempre la progressió i l'itinerari individualitzat d'acord amb la voluntat de la persona trans*.

5. El sistema de salut pública de Catalunya ha de garantir la formació específica, continuada i actualitzada del personal sanitari d'acord amb el model d'atenció a la salut que regula aquesta llei, tal com estableix la normativa per garantir els drets de les persones LGBTI+.

Article 15. Atenció sanitària en l'àmbit sexual i reproductiu

El Departament competent en matèria de salut, de manera coordinada amb el departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de:

a) Dur a terme programes i protocols específics que donin resposta a les necessitats pròpies de la salut sexual i reproductiva de les persones trans* i intersexuals.

b) Garantir l'accés a les tècniques de reproducció assistida a totes les persones trans* i amb capacitat gestant i/o les seves parelles, en règim d'igualtat i no-

discriminació, així com a un seguiment de l'embaràs, part i postpart que garanteixi els màxims nivells de salut durant la gestació, respectant en tot moment els principis i drets recollits en aquesta llei.

c) Vetllar per procurar l'abastiment dels medicaments més utilitzats en tractaments hormonals per a persones trans* i supervisar el seu subministrament, amb l'objectiu d'evitar situacions de desabastiment d'aquests tractaments farmacològics específics.

d) Garantir la possibilitat de preservació de la fertilitat de les persones trans* quan sigui necessari.

Article 16. Model d'atenció a la salut de les persones trans*

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de salut, ha de regular un model d'atenció a la salut de les persones trans*, d'acord amb els següents principis:

- a) Una visió inclusiva de les persones trans*.
- b) L'establiment de procediments no patologitzants.
- c) El respecte a l'autonomia i autodeterminació de la identitat de les persones.
- d) El respecte a la dignitat, integritat i privacitat de les persones trans*.

2. Els serveis de referència que presten atenció sanitària a les persones trans* han de treballar de manera coordinada, d'acord amb el model d'atenció a la salut de les persones trans*.

3. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de salut, ha de garantir una cartera de serveis quirúrgics que permetin la modificació corporal de la persona trans*, d'acord amb la identitat de gènere manifestada i adequada a la seva demanda.

Article 17. Atenció sanitària a les persones trans*

1. L'atenció primària, la salut comunitària i l'atenció hospitalària s'ha de dur a terme a través del model d'atenció a la salut de les persones trans*.

2. En l'àmbit del sistema de salut pública de Catalunya, les persones trans* tenen dret a:

- a) L'accés als procediments assistencials oferts dins de la cartera de serveis, que inclou els procediments de diagnòstic, tractament i recuperació.

b) L'accés als tractaments hormonals, a assessorament sexològic, al material de pròtesi, a l'assistència de logopeda per la modificació del timbre de veu i a l'acompanyament psicològic.

c) L'accés a la informació i valoració de tots els tractaments que afecten les persones trans* en el procés d'atenció individualitzada, i que facilita la presa de decisions. Cap intervenció o procediment sanitari pot ser aplicat sense obtenir prèviament el corresponent consentiment informat, i s'ha de garantir que ha sigut lliurement i voluntàriament acceptat, després d'haver estat informat, d'acord amb la legislació vigent.

d) La privacitat de totes les consultes i converses, així com a la confidencialitat i la dignitat en el tractament de totes les seves dades personals, administratives i clíniques, d'acord amb la normativa de protecció de dades personals.

e) L'accés a l'historial de salut sempre que aquest sigui requerit per la persona interessada.

f) L'accés al canvi de nom de la targeta sanitària individual, tot i no tenir rectificada la menció registral relativa al sexe i el nom.

Article 18. Atenció sanitària a les persones trans* menors d'edat

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de salut, ha d'oferir atenció sanitària a les persones menors d'edat d'acord amb els següents principis.

a) La persona menor d'edat ha de rebre informació adaptada a la seva edat, maduresa i comprensió, amb l'objectiu que l'infant o adolescent i llurs representants legals puguin prendre una decisió lliure i informada.

b) La persona menor d'edat afectada té dret a expressar la seva opinió i voluntat en la presa de decisions, sempre que tingui la maduresa suficient per formar-se un judici propi.

c) S'ha de comptar amb el consentiment de l'infant o adolescent i llurs representants legals en el cas que l'edat sigui inferior als 16 anys. Per a menors d'edat iguals o superiors als 16 anys, només caldrà el seu consentiment.

d) Com a norma general, i especialment en el cas dels majors de 12 anys i fins que hagin complert els 16, s'ha d'assegurar que la decisió final respecti l'opinió de la persona menor i que sigui compartida amb llurs representants legals. En cas de discrepància, es pot acudir a mediació.

e) L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de salut, ha d'implementar un servei d'atenció i acompanyament comunitari destinat a les persones trans* menors d'edat i les seves famílies.

Article 19. Atenció sanitària a les persones intersexuals

1. L'atenció a la salut de les persones intersexuals es realitzarà d'acord amb els principis de no patologització, autonomia, decisió i consentiment informat, no discriminació, assistència integral, qualitat, especialització, proximitat i no segregació. S'assegurarà en tot cas el respecte a la seva intimitat i la confidencialitat sobre les seves característiques físiques, evitant les exploracions innecessàries o l'exposició de la persona sense un objectiu diagnòstic o terapèutic directament relacionat.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de salut, ha d'establir un protocol i un model específic d'atenció a la salut de les persones intersexuals d'acord amb el que regula aquesta llei.

3. Queda prohibit, en el sistema sanitari públic i privat de Catalunya, tota pràctica de modificació dels òrgans sexuals en persones menors de dotze anys, excepte en els casos en què les indicacions mèdiques exigeixin el contrari amb l'objectiu de protegir la salut de la persona. En el cas de persones entre dotze i setze anys, només es permetran aquestes pràctiques en cas que la persona menor ho sol·liciti, sempre que per la seva edat i maduresa pugui consentir de manera informada la realització d'aquestes pràctiques.

4. El sistema de salut pública de Catalunya ha de:

a) Garantir l'accés a tractaments per facilitar la potencial fertilitat d'aquestes persones, així com la congelació de teixit gonadal per a una futura possible recuperació i aprofitament.

b) Evitar proves d'hormonació induïda fins que la mateixa persona així ho requereixi en funció de la identitat sexual lliurement manifestada.

c) Seguir les regles establertes a l'article 18.1 d'aquesta llei en matèria de consentiment de la persona menor d'edat amb diversitat en el desenvolupament sexual.

Títol V. Mesures en l'àmbit de l'educació, les universitats i la recerca

Article 20. Lliure desenvolupament de la identitat i l'expressió de gènere de l'alumnat

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'educació, ha de garantir el respecte i l'absència de qualsevol forma de discriminació o d'assetjament per raó d'identitat i expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de l'alumnat en l'àmbit escolar i educatiu, tant públic com privat, reglat o no reglat.

2. Per garantir el lliure desenvolupament de la diversitat en la identitat i l'expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de l'alumnat, l'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'educació, ha d'elaborar i posar a disposició dels centres del Servei d'Educació de Catalunya els protocols necessaris per implementar les mesures d'atenció i acompanyament a l'alumnat, i establir uns circuits de coordinació, informació i formació entre els diferents membres de la comunitat escolar i educativa implicats.

3. En cas de situacions d'assetjament a l'alumnat per motius d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, l'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'educació, ha d'elaborar i posar a disposició dels centres del Servei d'Educació de Catalunya un protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar amb l'objectiu de coordinar les intervencions educatives i sensibilitzar la comunitat escolar i educativa.

Article 21. Continguts educatius i formació del personal docent

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'educació, ha de vetllar perquè els currículums educatius i els projectes educatius dels centres promoguin el respecte, fomentin l'autoconcepte i l'autoestima en relació amb el propi cos i el propi desenvolupament sexual i la protecció del dret a l'autodeterminació de la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la diversitat en el desenvolupament sexual de les persones i incloguin aquests continguts de manera transversal i específica.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'educació, ha de garantir la formació específica als equips directius, el professorat i el personal no docent dels centres educatius per integrar al seu desenvolupament professional el foment de l'autoconcepte i l'autoestima en relació amb el propi cos i el propi desenvolupament sexual, la gestió de la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

3. Els centres educatius han de garantir el respecte i la protecció a la diversitat en la identitat o expressió de gènere, i de les característiques sexuals de la persona, per part de les associacions de famílies d'alumnes i de tota la comunitat escolar i educativa.

Article 22. Universitats

1. Les universitats catalanes han de garantir el respecte i la protecció del dret a la igualtat i la no-discriminació de l'alumnat, el personal docent i investigador i el personal d'administració i serveis per motius d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

2. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir en els processos administratius relacionats amb l'accés al sistema universitari de Catalunya la no-discriminació per raó d'identitat i expressió de gènere.

3. Les universitats de Catalunya han de garantir el dret a la lliure autodeterminació de gènere, facilitant el canvi de nom als documents administratius i curriculars de l'alumnat que accedeix i és admès als seus centres, així com d'acord de qualsevol membre de la comunitat universitària, amb la regulació establerta en aquesta llei.

Article 23. Recerca

L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de recerca, ha d'adoptar mesures de suport a la realització d'estudis i projectes d'investigació i recerca sobre la realitat i les necessitats de les persones trans* i intersexuals.

Títol VI. Mesures en l'àmbit social

Article 24. Mesures per a la inclusió social de les persones trans* i amb diversitat en el desenvolupament sexual

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de drets socials i en col·laboració amb el departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha d'elaborar un programa marc per a la inclusió i l'atenció social de les persones trans* que es trobin en risc d'exclusió social.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes i en col·laboració amb els diferents departaments i els ens locals, ha d'elaborar un programa per tal d'atendre de manera específica la situació d'aquelles persones, que han estat expulsades de les seves llars per raó de la seva identitat o expressió de gènere que es troben en una situació de sensellarisme o d'exclusió residencial.

3. Si la persona expulsada de la seva llar és menor d'edat, l'òrgan competent en matèria d'atenció i protecció a la infància i l'adolescència actuarà, amb la col·laboració del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, per tal

de dur a terme els tràmits necessaris per a l'adopció de les mesures de protecció oportunes.

Article 25. Suport i protecció de les persones trans* en situació d'especial vulnerabilitat

Tenen dret a la prestació de la Renda Garantida de Ciutadania les persones menors de vint-i-tres anys i majors de divuit que han estat víctimes de qualsevol mena de violència o discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual i compleixin la resta de requisits que preveu la Llei.

Article 26. Atenció a víctimes de les violències masclistes i en l'àmbit de les relacions afectives

Les dones trans* que són víctimes de violències masclistes tenen dret a accedir als serveis públics a Catalunya en l'atenció a les dones víctimes de violències masclistes.

Títol VII. Mesures en l'àmbit laboral

Article 27. Mesures per la inserció laboral de les persones trans*

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de treball, ha d'adoptar polítiques públiques per garantir la igualtat d'oportunitats en el treball a les persones trans*, tant a l'empresa privada com a la funció pública, per tal d'evitar situacions de discriminació i infrarepresentació de les persones trans* que es donin en l'accés al lloc de treball i en les condicions laborals.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de treball, ha d'impulsar:

a) Programes de formació i ocupació amb una línia específica per a persones trans*, amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat d'aquest col·lectiu. Aquests programes han de tenir en compte les necessitats específiques de les dones trans*.

b) La formació a les empreses, a través de la publicació de guies i recursos formatius, amb l'objectiu de fomentar el respecte i la no-discriminació de les persones trans*.

c) La inclusió d'una tercera opció en la identificació del gènere en formularis, currículums o altra documentació interna de l'empresa.

d) L'elaboració d'indicadors que avaluin la realitat de les persones trans* i intersexuals en el sector públic i privat, així com un sistema de distintius pel reconeixement de les empreses que destaquin per l'aplicació de polítiques d'igualtat de tracte i no-discriminació.

e) La inclusió en els plans d'ocupació i formació de clàusules que permetin un període temporal més elevat pel que fa a la permanència en l'ocupació.

f) La incorporació, a través dels agents socials, de clàusules de prevenció i eliminació de tota forma de discriminació per raó de la identitat i expressió de gènere als convenis col·lectius.

g) La incorporació a les convocatòries d'ajuts i subvencions de foment de l'ocupació de mesures per afavorir la inserció laboral de les persones trans*.

Article 28. Accés a l'ocupació pública

1. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir els drets reconeguts en aquesta llei pel seu personal, tant funcionari com laboral, i fomentar mesures per la promoció i defensa de la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones trans* en l'accés a l'ocupació pública.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de funció pública, ha d'aprovar plans d'igualtat (que contemplin la diversitat per orientació sexual o identitat de gènere) i aplicar protocols per la prevenció i la detecció de situacions d'assetjament per identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona, d'acord amb el que regula aquesta llei.

Article 29. Mesures en l'àmbit de l'empresa

1. Les organitzacions sindicals i empresarials han de vetllar per evitar tractes discriminatoris per raó d'identitat i expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona pel que fa a l'adhesió, inscripció, afiliació i participació en el funcionament de l'organització.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de treball, ha d'adoptar les mesures per garantir el compliment de l'obligació que tenen les empreses de més de cinquanta persones treballadores de disposar d'un conjunt planificat de mesures i recursos per assolir la igualtat real i efectiva de les persones LGBTI+, que inclogui un protocol d'actuació per a l'atenció de l'assetjament o la violència contra les persones LGBTI+.

TÍTOL VIII. Mesures en l'àmbit de l'habitatge

Article 30. Dret a la no-discriminació en l'accés a l'habitatge

Tots els serveis de venda, arrendament o intermediació immobiliària, tant públics com privats, han de respectar el dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'identitat i expressió de gènere, en les relacions contractuals d'accés a l'habitatge i als locals de negocis.

Article 31. Accés a serveis d'acolliment temporal per situacions de violència i vulnerabilitat

Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències i en col·laboració amb les entitats socials, han de facilitar l'accés a serveis d'acolliment temporal a les persones sense alternativa habitacional que es trobin en situació violència o de risc de patir tota mena de violència per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, en cas de romandre a llur habitatge.

Títol IX. Mesures en l'àmbit familiar

Article 32. Protecció de la diversitat familiar

L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de famílies, ha d'elaborar programes de suport a les famílies que contemplin de forma expressa mesures de suport a la diversitat familiar per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, i que promoguin el respecte i la protecció dels fills i les filles de persones trans*.

Article 33. Adopció i acolliment familiar

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'adopció i acolliment, ha de garantir, de conformitat amb la normativa vigent, que en la valoració de la idoneïtat en els processos d'adopció i acolliment familiar, no hi hagi discriminació per motiu d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'adopció i acolliment, ha de garantir la formació contínua de les persones que treballen en aquest àmbit per tal d'integrar en el desenvolupament de les seves tasques, el respecte a la diversitat per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

Article 34. Violència en l'àmbit familiar

1. És violència familiar als efectes d'aquesta llei, qualsevol forma de violència exercida en l'àmbit familiar per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, inclòs l'impediment al lliure desenvolupament de les persones menors per aquests motius.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de justícia, oferirà informació i suport a les víctimes de la violència familiar per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual perquè puguin exercir els drets que els reconeix la legislació vigent, així com una atenció integral i ajustada a les seves característiques i necessitats individuals per potenciar la seva recuperació personal i reduir la victimització.

Títol X. Mesures en l'àmbit de l'adolescència i la joventut

Article 35. Sensibilització vers les persones joves trans* i intersexuals

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de dur a terme accions i campanyes que promoguin respecte a la diversitat per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona en l'àmbit de l'adolescència i la joventut.

2. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir la promoció i difusió de les bones pràctiques en relació amb el respecte a les persones joves trans* i intersexuals a les associacions i les empreses d'educació en el lleure, i a les entitats juvenils. Els cursos de formació a les persones professionals del lleure i l'educació no formal han d'incloure en el temari el foment del respecte a la identitat de gènere, l'expressió de gènere o la diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

Article 36. Protecció de les persones joves trans* i intersexuals

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de protecció de la infància, ha de considerar com a indicador de risc la no acceptació de la identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual per part del seu entorn familiar, educatiu o social.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a la infància i l'adolescència, ha d'elaborar i aplicar un protocol per casos d'assetjament o discriminació per identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona menor als recursos i serveis de protecció dels infants i adolescents, tant pel que fa al personal que hi treballa, així com entre els infants, adolescents i joves.

Títol XI. Mesures en l'àmbit de les persones grans

Article 37. Sensibilització vers les persones grans trans* i intersexuals

L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a les persones grans i en coordinació amb el departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de garantir la formació de les persones professionals que treballen a les residències i altres recursos per a les persones grans en matèria de diversitat sexual i de gènere.

Article 38. Protecció de les persones grans trans* i intersexuals

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a les persones grans, ha de garantir que les persones grans trans* i intersexuals:

a) Són ateses, tant a les residències com en d'altres recursos per a les persones grans, de manera respectuosa amb la seva identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

b) Que les dades personals que consten a la documentació administrativa de les residències i altres recursos per a les persones grans, s'adaptin a la identitat de gènere lliurement manifestada.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a les persones grans, ha de garantir que a les residències per a persones grans, tant públiques com privades, es compleix el dret a la no-discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual. A tal efecte, l'òrgan competent en matèria d'inspecció de les residències ha d'incorporar el que regula aquesta llei als paràmetres d'inspecció i avaluació.

3. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a les persones grans, ha d'impulsar actuacions específiques per prevenir i protegir a les persones trans* en situació de vulnerabilitat que estiguin en risc de patir qualsevol classe de violència per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

4. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'atenció a les persones grans i en coordinació amb el departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de crear un programa d'acompanyament en situacions de soledat no desitjada per persones grans trans*.

Títol XII. Mesures en l'àmbit de la cultura, l'esport i l'oci

Article 39. Mesures en l'àmbit de la cultura

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de cultura, ha de dur a terme mesures de suport i foment d'iniciatives i expressions artístiques i culturals relacionades amb la identitat de gènere, l'expressió de gènere o la diversitat en el desenvolupament sexual, per tal de fer de la cultura un vehicle de promoció de drets i lluita contra els prejudicis i els estereotips.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de cultura, ha d'afavorir que totes les biblioteques de la seva titularitat i les biblioteques de titularitat pública comptin amb un fons bibliogràfic i filmogràfic específic en matèria d'identitat de gènere, expressió de gènere i diversitat en el desenvolupament sexual.

Article 40. Mesures en l'àmbit de l'esport

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'esports, així com les entitats i agents de l'àmbit de l'esport, han de promoure que la pràctica esportiva i d'activitat física es realitzi en termes d'igualtat d'oportunitats i vetllar, de manera transversal, per l'erradicació de tota forma de discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'esports, així com les entitats i agents de l'àmbit de l'esport han de promoure que en les activitats esportives, de caràcter competitiu o no, desenvolupades o organitzades a Catalunya, les persones trans* o intersexuals participen en les mateixes condicions d'acord amb la identitat de gènere manifestada.

3. En aquelles activitats esportives en què la Generalitat de Catalunya tingui plenes competències de reglamentació esportiva, s'ha de garantir la participació de les persones trans* o intersexuals d'acord amb la identitat de gènere manifestada, perquè sigui en les mateixes condicions que la resta de participants.

4. Les instal·lacions i equipaments esportius de Catalunya han de garantir l'accés i la no-discriminació de les persones trans* o intersexuals usuàries als espais esportius, així com als lavabos i vestidors d'acord amb la identitat de gènere manifestada.

Article 41. Mesures en l'àmbit de l'oci

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, ha de garantir que a les activitats lúdiques i espectacles públics no es produeixi cap limitació de l'accés, permanència, ús i gaudi dels establiments i espais oberts ni

qualsevol forma de discriminació per raó de la identitat i expressió de gènere de les persones.

2. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de garantir la coordinació necessària amb les entitats públiques o privades representatives de l'àmbit de la gestió de l'oci, per tal de dur a terme accions i campanyes de sensibilització i establir protocols contra l'assetjament i les violències sexuals en espais d'oci nocturn.

3. El dret d'admissió dels establiments i espais oberts al públic s'ha de regir per la regulació establerta a la normativa vigent d'igualtat de tracte i no-discriminació o qualsevol altra normativa que li sigui d'aplicació, per tal de preservar la no discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

Títol XIII. Mesures en l'àmbit de la cooperació internacional pel desenvolupament i la protecció internacional

Article 42. Cooperació internacional

L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de cooperació internacional, ha d'impulsar, mitjançant dels plans anuals de cooperació, aquells projectes que promouen i defensen la igualtat, la llibertat, la protecció i la no-discriminació de les persones per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, prioritzant els ubicats en aquells països on aquests drets siguin negats legalment o socialment.

Article 43. Programes d'acollida per a sol·licitants i beneficiaris de protecció internacional

1. L'Administració de la Generalitat, en l'àmbit de llurs competències, ha de garantir que la no-discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere i diversitat en el desenvolupament sexual sigui tractada de manera transversal en els programes d'acollida per a sol·licitants i beneficiaris de protecció internacional, i l'adequació de la documentació administrativa pròpia a la identitat de gènere manifestada.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'acollida, ha de crear dispositius d'acollida especialitzats per a persones sol·licitants i beneficiaris del dret d'asil per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere i diversitat en el desenvolupament sexual.

Títol XIV. Mesures en l'àmbit dels mitjans de comunicació

Article 44. Tractament igualitari de la informació i la comunicació

1. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de vetllar per tal que les persones que treballen en l'elaboració, la producció i l'emissió de continguts audiovisuals, tant des de mitjans públics com privats, independentment del canal de difusió, s'ajustin als principis de no-discriminació establerts la normativa en matèria de comunicació audiovisual aplicable.

2. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de vetllar per la protecció de les persones usuàries respecte continguts que fomenten valors discriminatoris i atempten contra la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere mitjançant l'aprovació de codis de conducta d'autoregulació i correulació, així com de campanyes de sensibilització i formació, tal com estableix la normativa sobre comunicació audiovisual vigent.

Article 45. Codi de conducta sobre protecció contra continguts que atemptin a la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere.

El departament competent en matèria de continguts audiovisuals ha de promoure l'aprovació d'un codi de conducta sobre protecció contra continguts que atemptin a la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere, que ha d'incloure l'adopció de compromisos d'actuació en aquest àmbit per part dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual i d'intercanvi de vídeos a través de plataforma. Els requisits i el contingut d'aquest codi de conducta s'han d'ajustar a allò que estableix la legislació vigent en matèria de comunicació audiovisual i aquesta llei.

Títol XV. Memòria democràtica

Article 46. Recuperació de la memòria democràtica del col·lectiu trans*

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de dur a terme actuacions per preservar, recuperar, divulgar i commemorar la memòria democràtica del col·lectiu trans*, i fomentar la visibilitat de les persones trans* a través del nomenclàtor urbà.

2. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de fomentar la recerca sobre la invisibilització, la discriminació i la repressió que han patit les persones trans* al llarg de la història, així com la difusió dels seus resultats a través de publicacions, materials audiovisuals i altres mitjans de difusió.

3. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de llurs competències, han de promoure la creació d'espais de memòria vinculats històricament amb esdeveniments que formen part de la memòria del col·lectiu trans*.

4. L'Administració de la Generalitat, en l'àmbit de llurs competències, ha d'adoptar les mesures necessàries per identificar, descriure, inventariar, protegir i divulgar els documents per a la recuperació de la memòria del col·lectiu trans*.

Títol XVI. Mesures en l'àmbit de seguretat i les emergències

Article 47. Cossos i forces de seguretat i d'emergències

1. L'Administració de la Generalitat de Catalunya, a través del departament competent en matèria de seguretat, ha de formar al personal dels cossos de seguretat i d'emergències, amb l'objectiu d'incorporar el coneixement i el respecte vers la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la diversitat en el desenvolupament sexual de les persones i evitar tota forma d'abús o discriminació.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de seguretat, ha d'aprovar un protocol per garantir el respecte de la identitat de gènere, l'expressió de gènere, i la diversitat en el desenvolupament sexual de les persones, amb l'objectiu de protegir-les enfront de situacions de discriminació.

3. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria de seguretat, ha de vetllar per la formació del personal de les empreses de seguretat privada.

Article 48. Mesures respecte a persones trans* en situació de privació de llibertat a Catalunya

1. L'Administració de la Generalitat, a través dels departaments competents en els àmbits de la seguretat i d'execució penal, ha de garantir que la comunicació d'identitat de gènere a què fa referència l'article 11, permet garantir que les persones trans* i intersexuals que es troben en situació de privació de llibertat en dependències policials o judicials, han de rebre un tracte i una estància adequada, d'acord amb la identitat de gènere manifestada.

2. L'Administració de la Generalitat, a través dels departaments competents en matèria de seguretat i salut, ha de garantir la continuïtat de qualsevol tractament mèdic o hormonal que tingui pautada la persona en situació de privació de llibertat.

3. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'execució penal, ha d'adoptar mesures per a que les persones en situació de privació de llibertat en el centre penitenciari, no siguin discriminades i siguin tractades d'acord amb la identitat de gènere manifestada.

4. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'execució penal, ha de facilitar que les persones trans* que es troben en situació

de privació de llibertat puguin optar a ser ubicades en unitats o centres penitenciaris d'acord amb la identitat de gènere manifestada.

5. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'execució penal, ha de garantir la formació inicial i continuada del personal que treballa en aquests equipaments.

Títol XVII. Règim sancionador

Article 49. Règim jurídic

La potestat sancionadora en l'àmbit material d'aquesta llei es regeix pel que regula aquesta llei i la normativa vigent sobre procediment administratiu sancionador.

Article 50. Responsabilitat

1. Són responsables de les infraccions tipificades per aquesta llei les persones físiques o jurídiques, públiques o privades, que, per acció o omissió, incorren en els supòsits d'infracció establerts per aquest títol.

2. Si una infracció és imputable a diverses persones i no és possible determinar el grau de participació de cadascuna en la comissió de la infracció, n'han de respondre solidàriament.

Article 51. Classificació i tipificació de les infraccions

1. Als efectes d'aquesta llei, es considera infracció la conducta discriminatòria fonamentada en qualsevol dels motius d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de les persones.

2. Les infraccions d'aquesta llei es classifiquen en lleus, greus i molt greus.

3. Les infraccions no poden ésser objecte de sanció sense instrucció prèvia de l'expedient pertinent, d'acord amb el procediment administratiu.

4. Són infraccions lleus:

a) Emetre expressions, entonar càntics, sons o consignes o exhibir pancartes, símbols, emblemes o llegendes que, per llur contingut o per les circumstàncies en què s'emeten, s'entonen, s'exhibeixen o es fan servir, incitin, fomentin o facilitin d'alguna forma comportaments discriminatoris per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, o bé que continguin missatges vexatoris o intimidatoris per a qualsevol persona per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

b) Les declaracions, els gestos o els insults proferits en l'espai públic que suposin un tracte vexatori per a qualsevol persona per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

c) Emetre intencionadament expressions vexatòries i/o actes d'intolerància contra una persona, contra el grup al qual pertany o contra la seva família que comporti discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

d) Fer servir expressions vexatòries o realitzar actes d'intolerància en la prestació de serveis públics, en qualsevol mitjà de comunicació, en discursos o intervencions públiques o en xarxes socials per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

e) No facilitar la tasca dels serveis d'inspecció de l'Administració en el compliment dels mandats d'aquesta llei, o negar-se parcialment a col·laborar amb llur acció investigadora.

f) Dur a terme qualsevol vexació de caràcter lleu en supòsits de discriminació, actes d'intolerància i conductes relatives a una discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

g) Incórrer amb la conducta en irregularitats formals per inobservança de les disposicions d'aquesta llei i de la normativa que la desplegui.

5. Són infraccions greus:

a) Els actes o les omissions que constitueixin una discriminació, directa o indirecta, i els que constitueixin inducció, ordre o instrucció de discriminar una persona per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

b) Fer declaracions, una persona física o jurídica, mitjançant les quals s'insulti o es vexi una persona o un grup de persones per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

c) Els actes que impliquin aïllament, rebuig o menyspreu públic de persones per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

d) Emetre per qualsevol mitjà eslògans, anuncis publicitaris, missatges públics o declaracions públiques que comportin una discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

e) Fer servir intencionadament a través de mitjans de comunicació o xarxes socials expressions vexatòries o insults contra una persona o contra la seva família que comportin discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

f) Malmetre béns mobles o immobles propietat d'una persona o de la seva família per causa de discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

g) Malmetre el mobiliari públic amb pintades que continguin insults, expressions vexatòries o símbols que provoquin el rebuig o el menyspreu envers la diversitat de les persones que són objecte de la protecció d'aquesta llei.

h) Difondre, a la via pública o dins d'un edifici, material o llibres amb contingut discriminatori per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

i) Comercialitzar productes basats en estereotips corresponents als motius discriminatoris per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

j) Difondre material discriminatori en universitats o centres educatius o a través de mitjans de comunicació o xarxes socials per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

k) Exhibir a la via pública missatges, pancartes o símbols de caràcter discriminatori o convocatòries o anuncis d'espectacles públics, activitats recreatives, actes polítics, manifestacions o reunions públiques de qualsevol índole de contingut discriminatori per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

l) La reiteració en la utilització o l'emissió d'expressions vexatòries, en supòsits de discriminació, actes d'intolerància i conductes discriminatòries en la prestació de serveis públics, en qualsevol mitjà de comunicació, en discursos o intervencions públiques o a les xarxes socials per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

m) La realització d'actes o la inclusió de disposicions o clàusules en els negocis jurídics que constitueixin o causin discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

n) Impedir o obstaculitzar la realització de qualsevol tràmit administratiu o l'accés a un servei o establiment públic per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

o) L'obstrucció o la negativa absoluta a l'actuació investigadora dels serveis d'inspecció de l'Administració en relació amb el compliment dels mandats d'aquesta llei.

p) Fer servir en peritatges, tant públics o privats, que han de tenir un ús administratiu o judicial, teories o valoracions que impliquin prejudicis corresponents a qualsevol de les situacions de discriminació regulades per aquesta llei.

q) Implantar, acceptar o impulsar pràctiques laborals discriminatòries que vulnerin la dignitat de la persona o la igualtat de tracte i que promoguin la discriminació i la intolerància per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

r) Denegar, un professional o un empresari, prestacions a què una persona tingui dret, en cas que la denegació estigui motivada per discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.

s) Denegar l'accés als béns i serveis disponibles per al públic, o l'oferta d'aquests béns i serveis, inclòs l'habitatge, en cas que la denegació es pugui inferir motivada per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

t) No retirar immediatament, el prestador d'un servei de la societat de la informació, expressions vexatòries o d'incitació a la violència per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

u) Colpejar o maltractar d'obra una persona sense causar-li lesió, en supòsits de discriminació i/o actes d'intolerància per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual.

v) Elaborar, fer servir o difondre en centres educatius llibres de text o materials didàctics que presentin les persones com a superiors o inferiors en dignitat humana en funció de l'orientació o la identitat sexual o l'expressió de gènere, o que incitin a la violència per aquest motiu.

w) La comissió de tres infraccions lleus, o més, sempre que en el termini de l'any anterior el presumpte infractor ja hagi estat sancionat per dues infraccions lleus mitjançant resolució administrativa ferma.

x) Negar-se a tractar una persona amb la seva identitat de gènere manifestada, tot i no tenir rectificada la menció registral relativa al sexe i el nom.

6. Són infraccions molt greus:

a) L'assetjament discriminatori, en tant que comportament basat en motiu de discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, que té per objecte atemptar contra la dignitat d'una persona o crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, vexatori, humiliant o ofensiu.

b) La col·laboració amb els grups que promoguin qualsevol forma de discriminació protegida en aquesta llei, mitjançant la facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics a les persones.

c) La convocatòria d'espectacles públics, activitats recreatives, actes polítics, manifestacions o reunions públiques de qualsevol índole que tinguin un caràcter discriminatori o s'hi vulneri la dignitat de les persones, s'hi practiquin o promoguin conductes d'intolerància o s'hi inciti a qualsevol forma de discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.

d) L'acomiadament d'una persona treballadora, a l'empara de la legislació laboral, per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.

e) L'aplicació de criteris de selecció de personal que comportin discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual en l'accés a l'ocupació.

f) Impedir expressament a algú de fer un tràmit, de fer ús d'un servei públic o d'accedir a un establiment obert al públic, per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.

g) Exercir l'apologia, el foment, la publicitat o la pràctica de mètodes, programes i teràpies d'aversion, conversió o contra condicionament en qualsevol forma, destinades a modificar la identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, fins i tot si compten amb el consentiment de la persona interessada o la seva representant legal.

h) La comissió de tres o més infraccions greus, o més, sempre que en el termini dels dos anys anteriors la presumpta persona infractora ja hagi estat sancionada per dues infraccions greus mitjançant resolució administrativa ferma.

Article 52. Classificació i tipificació de les sancions

1. Les infraccions que estableix aquesta llei se sancionen amb les multes següents:

- a) Infraccions lleus, entre 300 i 10.000 euros.
- b) Infraccions greus, entre 10.001 i 40.000 euros.
- c) Infraccions molt greus, entre 40.001 i 500.000 euros.

2. En cas que una discriminació es produeixi en dependències de l'Administració o en mitjans de comunicació públics, incloses les plataformes virtuals, la persona o el grup responsables hauran de fer una manifestació pública de desgreuge, en el mateix espai o per mitjà dels mateixos canals, per tal de reparar el dany a la dignitat de la persona objecte de discriminació.

3. Per la comissió d'infraccions greus, l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador pot imposar, a més de la multa corresponent, una o més d'una de les sancions accessòries següents:

- a) Prohibició de rebre ajuts o subvencions públics, per un període de com a màxim un any.
- b) Prohibició de contractar amb l'Administració de la Generalitat i amb els organismes i ens públics que en depenen, per un període de com a màxim un any.

4. Per la comissió d'infraccions molt greus, l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador pot imposar, a més de la multa corresponent, una o més d'una de les sancions accessòries següents:

- a) La sanció imposada per la comissió d'una infracció lleu o d'una infracció greu pot ésser substituïda per l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador, amb el consentiment de la persona sancionada, per la cooperació no retribuïda de la persona infractora en activitats d'utilitat pública amb interès social i valor educatiu, o en tasques de reparació dels danys causats o de suport o assistència a les víctimes de discriminació, o per l'assistència a cursos de formació o sessions individualitzades, o per qualsevol altra mesura alternativa que tingui la finalitat de conscienciar la persona infractora en matèria de no-discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona, i de reparar el dany moral causat a les víctimes i als grups discriminats.
- b) L'Administració pública en matèria sancionadora ha de destinar els ingressos derivats de la imposició de les sancions que estableix aquesta llei a actuacions relacionades a garantir el dret a la no-discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.

5. La sanció imposada per la comissió d'una infracció lleu o d'una infracció greu pot ésser substituïda per l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador, amb el consentiment de la persona sancionada, per la mesura restaurativa no retribuïda més adient que sigui d'utilitat pública, tingui interès social i la finalitat de conscienciar la persona infractora en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació i de reparar el dany moral causat a les víctimes i als grups discriminats.

6. L'Administració pública en matèria sancionadora ha de destinar els ingressos derivats de la imposició de les sancions que estableix aquesta llei a actuacions relacionades a garantir el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació.

Article 53. Gradació de les sancions

1. Les sancions imposades en virtut d'aquesta llei tenen per objectiu la prevenció, la dissuasió, la reparació i la correcció dels perjudicis que la discriminació hagi causat o pugui causar, i s'han de graduar mantenint la proporció adequada amb la gravetat del fet constitutiu de la infracció. L'import de la multa s'ha de fixar de manera que a l'infractor no li resulti més beneficiós abonar-la que cometre la infracció, i en tot cas les sancions s'han d'aplicar en grau mínim, mitjà o màxim d'acord amb els criteris següents:

- a) El grau de culpabilitat i la intencionalitat de la persona física o jurídica responsables de la infracció.
- b) Els perjudicis físics, morals i materials causats a les persones, els danys causats als béns i la situació de risc creada o mantinguda.
- c) La naturalesa dels danys causats.
- d) El caràcter permanent o transitori de la situació de risc creada per la infracció.
- e) El nombre de persones afectades, la repercussió econòmica i social de les infraccions i el grau de difusió de les actuacions.
- f) La discriminació múltiple i la victimització secundària.
- g) El grau de participació en la comissió de la infracció.
- h) L'incompliment reiterat de les advertències o recomanacions prèvies sobre l'actuació o el comportament discriminatoris.
- i) La comissió reincident o reiterada en el termini d'un any d'una infracció de la mateixa naturalesa, quan s'hagi declarat per resolució ferma.
- j) El benefici econòmic que hagi pogut generar la infracció.
- k) La condició d'autoritat, d'agent de l'autoritat, de personal funcionari o d'empleat públic de la persona infractora.

l) La reparació per iniciativa pròpia del dany causat, en qualsevol moment del procediment administratiu sancionador, si encara no s'ha dictat resolució.

2. Si de la comissió d'una infracció en deriva necessàriament la comissió d'una altra o unes altres infraccions, s'ha d'imposar la sanció corresponent a la infracció més greu.

3. Si la infracció la comet un funcionari públic en l'exercici del seu càrrec, la sanció s'aplica en grau màxim.

Article 54. Concepte de part interessada en el procediment sancionador

1. Sens perjudici de la legitimació individual de la persona afectada, tenen la consideració de part interessada en els procediments administratius sancionadors d'un fet discriminatori de l'àmbit material d'aquesta Llei, prèvia autorització de la persona o persones afectades, les entitats, associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i la promoció dels drets humans. Tenen la mateixa consideració els sindicats, les associacions professionals i les organitzacions de persones consumidores i usuàries.

2. Els sindicats, partits polítics, associacions professionals, organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les organitzacions i associacions constituïdes legalment a les quals es fa referència a l'apartat u estan legitimats per a defensar els drets i els interessos de les persones afiliades o associades que així ho autoritzin en casos de discriminació per transòfòbia o intersexfòbia.

3. Les entitats interessades en formar part del procediment sancionador hauran de complir els requisits establerts a la normativa d'igualtat de tracte i no-discriminació.

Article 55. Personació en procediments penals per a l'exercici de l'acció popular

L'Administració de la Generalitat i les entitats locals, en el marc que estableix aquesta llei, poden personar-se en els procediments penals per a l'exercici de l'acció popular per fets delictius motivats per odi o discriminació en la forma i en les condicions establertes per la legislació processal.

Disposicions addicionals

Disposició addicional primera. Desplegament de les mesures acordades en aquesta llei

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de vetllar pel desplegament real i efectiu d'aquesta llei

adoptant, si s'escau, les ordres, convenis, instruccions, protocols i d'altres instruments jurídics necessaris per donar una resposta àgil i adequada a les necessitats detectades.

2. La coordinació de les mesures establertes en aquesta llei es durà a terme a través d'un òrgan col·legiat encarregat de garantir la coordinació i el desplegament de les polítiques públiques LGBTI+, integrat al departament competent en matèria d'igualtat i feminismes.

3. Els ens locals, en l'àmbit de llurs competències i de manera coordinada amb el departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, han de garantir el desplegament d'aquesta llei.

Disposició addicional segona. Avaluació de la llei

1. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de dissenyar els indicadors necessaris per dur a terme el seguiment del desplegament de la present llei i la seva avaluació.

2. L'Administració de la Generalitat, a través del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, ha de dur a terme una avaluació de l'impacte de les polítiques recollides en aquesta llei, un cop transcorreguts els cinc primers anys de vigència, i ha de fer públics els resultats d'aquesta avaluació.

Disposició addicional tercera. Aplicació del procediment sancionador

El règim aplicable per a la tramitació del procediment sancionador en l'àmbit de la igualtat de tracte i la no-discriminació previst en aquesta llei és el que regula el procediment sancionador en l'àmbit de la no-discriminació o, supletòriament, el Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat.

El procediment sancionador que es derivi de l'aplicació d'aquesta llei es tramitarà per l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació.

Disposicions finals

Disposició final primera. Modificació de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania

Es modifica l'article 7.1 de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania, que resta redactat de la manera següent:

“Article 7

Requisits per a tenir dret a la renda garantida de ciutadania

1. Tenen dret a la renda garantida de ciutadania les persones menors de vint-i-tres anys i majors de divuit que han estat víctimes de qualsevol mena de violència o discriminació per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual i que compleixin la resta de requisits que preveu la Llei.

a) Ésser majors de vint-i-tres anys, o de divuit anys si es troben en alguna de les situacions següents:

- Tenir menors o persones amb discapacitat a càrrec.
- Ésser òrfenes dels dos progenitors.
- Haver estat víctimes de violència masclista.
- Haver estat víctimes de violència o discriminació per orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona en l'àmbit de la llar.
- Qualsevol altra situació o circumstància que s'estableixi per reglament.

b) Estar empadronat en un municipi i residir legalment a Catalunya. Aquest requisit no s'aplica a les dones que tenen permís de residència per reagrupament familiar i el perden com a conseqüència de divorci o separació, ni als catalans retornats.

c) Tenir residència continuada i efectiva a Catalunya durant els vint-i-quatre mesos immediatament anteriors a la presentació de la sol·licitud, sens perjudici del que estableix l'article 23.2.b. No es tenen en compte per al còmput d'aquest període les absències justificades inferiors a un mes.

d) No disposar d'una quantitat d'ingressos, rendes o recursos econòmics considerada mínima per a atendre les necessitats bàsiques d'una vida digna, d'acord amb l'import corresponent de la renda garantida de ciutadania amb relació al llindar d'ingressos fixat per l'indicador de renda de suficiència de Catalunya. La situació d'insuficiència d'ingressos i recursos s'ha de donar, com a mínim, durant els dos mesos immediatament anteriors a la presentació de la sol·licitud de la renda garantida de ciutadania i ha de continuar existint mentre es tramita el procediment de concessió i es percep la prestació.

e) No ésser beneficiàries d'una prestació pública o privada de servei residencial permanent de tipus social, sanitari o sociosanitari, i no estar internades en un centre penitenciari en règim ordinari o tancat, amb el benentès que el caràcter de permanència del servei residencial ve determinat per la situació i les circumstàncies personals dels destinataris de la prestació i no pas pel tipus de servei. En conseqüència, com a excepció al requisit d'accés establert per aquesta lletra, i sempre que compleixin la resta de requisits exigits per aquest article, poden accedir a la renda garantida de ciutadania, si segueixen un pla de treball vinculat a un procés d'emancipació i apoderament, amb un pronòstic de sortida en un termini de

no més de dotze mesos, d'acord amb l'informe corresponent de les persones professionals del treball social i de suport social al servei residencial o dels Serveis d'Atenció Integral LGBTI, les persones que es trobin en alguna d'aquestes circumstàncies:

- Persones sense llar.
- Dones víctimes de violència masclista.
- Persones víctimes de violència o discriminació per orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual de la persona.
- Persones beneficiàries d'una prestació pública o privada de servei residencial permanent de tipus social, sanitari o sociosanitari.

Disposició final segona. Modificació de diversos articles de la Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació

U.

a) Es modifica la denominació de l'Organisme de Protecció i Promoció de la Igualtat de Tracte i no discriminació establert a la Llei 19/2020, que passa a denominar-se Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació. Es determina que la naturalesa jurídica de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació és la d'òrgan administratiu amb rang orgànic de direcció general, i que li corresponen les funcions establertes a l'article 34 de la Llei 19/2020.

b) Les referències que la Llei 19/2020 fa a l'Organisme de Protecció i Promoció de la Igualtat de Tracte i no discriminació, en el paràgrafs 15è i 17è del preàmbul, en el títol del Capítol II del Títol IV, i en els articles 28.2, 33.2, 33.3, 33.4,34,35, 36, 49.1, 51, Disposició addicional primera, Disposició addicional segona, Disposició addicional tercera, apartat 3 de la Disposició addicional sisena, apartat 3 de la Disposició addicional setena, disposició transitòria segona, disposició transitòria tercera i apartat 2 de la Disposició final segona s'han d'entendre fetes a l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació.

c) La referència que conté la disposició addicional segona de la Llei 19/2020 a l'article 38.1 de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, a l'Organisme de Protecció i Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-discriminació, s'enten feta a l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació.

d) Totes les referències de la Llei 19/2020 al Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació en el paràgraf 15è del preàmbul, en el títol del Capítol II del Títol IV i a l'article 37, o a l'Observatori de la Discriminació en el paràgraf 15è del preàmbul, en el títol del Capítol II del Títol IV, a l'article 38 i apartat 3 de l'article 41, s'entenen fetes a l'Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació.

Dos. Es modifica l'article 33.1 de la Llei 19/2020, que queda redactat en els següents termes:

1. Es crea l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació, com a òrgan administratiu, amb rang de direcció general, encarregat de vetllar pel compliment dels preceptes d'aquesta llei amb l'objectiu d'evitar tota forma de discriminació, directa o indirecta, per qualsevol dels motius i ens els àmbits a què fa referència l'article 1, tant el sector públic com en l'àmbit privat. La modificació d'aquest òrgan, de la seva denominació, composició i funcions, així com la seva supressió, es determina per decret.

Tres. Al Preàmbul i a l'article 33.2 se suprimeix l'incís "i ha de retre comptes davant el Parlament".

Quatre. Es modifica l'article 37, dedicat a l'Observatori i Centre de Memòria Històrica i Documentació de la Discriminació (fusió del Centre de Memòria Històrica i Documentació de la Discriminació i de l'Observatori de la Discriminació), que queda redactat en els següents termes:

"Article 37. Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació

1. Es crea l'Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació que depèn del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes. Es configura com a òrgan col·legiat, la composició i les funcions del qual s'han de determinar per decret, garantint la presència d'experts en matèria de delictes d'odi, discriminació i intolerància i amb la participació de la Comissió per a la Protecció i la Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-discriminació.

2. L'Observatori i Centre de Memòria i Documentació de la Discriminació té les funcions següents:

a) Elaborar anàlisis i proporcionar informacions objectives i comparables sobre els fets esdevinguts en l'àmbit territorial de Catalunya que puguin suposar una forma de discriminació, d'intolerància o de conductes d'odi per qualsevol dels motius a què fa referència l'article 1, amb l'objectiu de proposar l'adopció de mesures i accions específiques.

b) Impulsar i fomentar activitats divulgatives i d'investigació; en aquest sentit, pot editar materials relacionats amb aquesta memòria, acordar amb les administracions l'edició de publicacions específiques, i establir contractes amb les organitzacions socials domiciliades a Catalunya i altres subjectes, d'acord amb el que estableixen la normativa europea i l'estatal bàsica en matèria de contractació pública.

c) La custòdia d'arxius, registres i documents, inclosos documents audiovisuals, de les entitats que lluiten contra la discriminació en l'àmbit social, polític i cultural. Els fons documentals dipositats a l'Observatori i Centre de Memòria han d'ésser de lliure accés per a la ciutadania.

Cinc. Es deroga l'article 38 de la Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació.

Sis. Es modifica l'article 39.1 relatiu a la Comissió per a la Protecció i la Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-Discriminació i queda redactat en els següents termes:

Es crea la Comissió per a la Protecció i la Promoció de la Igualtat de Tracte i la No-discriminació, adscrita al departament competent en matèria d'igualtat i feminismes, com un espai de participació ciutadana i com a òrgan consultiu de les administracions que incideixen en aquest àmbit, sens perjudici de les funcions i les competències d'altres òrgans o ens que la legislació estableixi.

Set: Es modifica l'apartat a) de l'article 52, en què se suprimeix l'incís "d'obtenir una indemnització o una reparació del dany causat".

Disposició final tercera. Desplegament reglamentari

S'autoritza el Govern perquè dicti les disposicions necessàries per a desplegar i aplicar aquesta llei, sens perjudici de les habilitacions expresses de desplegament i execució que aquesta llei estableixi a favor del departament competent en matèria d'igualtat i feminismes.

Disposició final quarta. Afectacions pressupostàries

1. Els preceptes que eventualment comportin despeses amb càrrec als pressupostos de la Generalitat produeixen efectes a partir de l'entrada en vigor de la Llei de pressupostos de la Generalitat corresponent a l'exercici pressupostari immediatament posterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

2. Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya i de les administracions locals catalanes, han de consignar els recursos necessaris per a garantir els objectius que fixa aquesta llei.

Disposició final cinquena. Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor en el termini de vint dies a comptar de la data de publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertochi la facin complir.

Palau de la Generalitat, (data)

Pere Aragonès i Garcia
President de la Generalitat de Catalunya